

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo se nahaja v Trstu alica Boscetto, 5 - Telefon 1570.

Upravništvo Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto 9.40 K. za pol leta 4.70 K.

Pozamezna števec 18 vin.

Zavarovanje železničarjev proti nezgodam.

Ker se ravno v zadnjem času veliko govori o atentatu, ki ga namerava izvršiti vlada proti zavarovalnici proti nezgodam, na veliko škodo zavarovanih železniških uslužbencev, se nam zdi umestno, da seznanimo svoje člane nekoliko s tem institutom in z njegovim delokrogom.

Do zakona od dne 28. decembra 1887., na katerega se oslanja zavarovanje delavcev proti nezgodam, je bil sploh v veljavi specialni zakon od 5. marca 1869, glasom katerega je železnica odgovarjala za vse telesne poškodbe in smrtne nesreče bodisi potnikov, bodisi železniških uslužbencev zamih. Za posledice radi nezgode pa jamči obratni podjetnik v smislu §§ 1325 do 1327. našega državlanskega zakonika in ima plačati primerno odškodnino.

Zakon od leta 1869 je bil za delavce takorekoč brez prave vrednosti. Vsak je moral namreč dokazati, da je njegove nesreče kriv podjetnik, ali pa njegov namestnik, to je uslužbenec, ki zanj izvršuje dela v podjetništvu. V največ slučajih je bil pa tak dokaz ponesrečenecem seveda skoro nemogoč. Podjetništvo se je spustilo s ponesrečenem v pravdo, katere absolutno ni mogel paralelizirati radi vsakega pomanjkanja denarnih sredstev ter se je moral, hočeš ali nočeš, udati nemilosti podjetnikovi, se zadovoljiti z malenkostno odškodnino, ali pa se iste popolnoma odreči.

Mnogi si sploh niso upali nastopiti s svojimi zahtevami, da se ne bi zamerili svojim delodajalcem drugi, se pa zopet niso niti zavedali, da imajo v slučaju nesreče kakih pravic ter se tako postavili na stališče živinčeta, ki vleče in vleče dokler ne pade.

Tu pa tam se je dogodil slučaj, da je bilo podjetništvo zares obsojeno na primerno odškodnino, katero pa ono ni smatralo primerno. Vsled tega so nastajale mržnje med podjetništvom in uslužbenci, tako, da je vsako sporazumljenje mej peškovancem in podjetnikom postajalo od slučaja do slučaja težavnejše.

Tem nedostatkom se je odpomoglo z današnjim zakonom, ki stoji na popolnoma drugem principu. Danes odškodnina ni odvisna od tega, kdo je nesrečo zakrivil, ali ponesrečeni sam, ali pa podjetnik oziroma njegov uslužbenec. V odnosni pravdi se ima le konstatirati, da se je nesreča res zgodila mej delom pri podjetniku in renta je ponesrečencu zagotovljena.

Odškodnina se izplačuje v obliki rente, kar odgovarja svrhi in sicer ponesrečencu samemu, v slučajih smrtne nesreče pa njegovim naslednikom.

Visokost rente se računa po odstotkih letnega zaslužka. Letni zaslužek se pa izračuna tako, da se vzame tristokratno dnevno mezdo. Od tako dobljenega letnega zaslužka se za delo popolnoma nezmožnemu uslužbencu odmeri kot renta 60%, pri delni izgubi delavske moče do 50%. V slučajih smrtne nesreče pa se od istega letnega zaslužka da vdovi renta 20%, popolnoma zapuščene mu zakonskemu otroku do njegovega 15. leta 20%, v drugih slučajih pa po 15%. Nezakonski otroci dobijo po 10%, stariši ali prastariši ponesrečenčevi, ako je bil slednji njihova jedina pomoč, dobijo v slučaju smrtne nesreče 20 odstotno rento, razven rente, ki pripada vdovi in otrokom. Rente vdov in otrok pa ne smejo presegati 50 odstotkov letnega zaslužka.

Renta se začne izplačevati še le začetkom petega tedna po nesreči. Ta čas štirih tednov na čakanje rente imenujemo karenčno dobo. Definitivno nastavljeni uslužbenci dobivajo svojo redno plačo in stanarino naprej do jednega leta, dninarjem pa plačuje v tem času bolniška blagajna prispevke, ki jim tičejo.

Za druge nestalne dohodke, ki jih ponesrečenec izgubi radi nezgode v času svoje bolezni, se mu da posebna odškodnina v takozvani renti za čas zdravljenja.

Mi razločujemo dve vrsti rent za nezgode. Prva je ravno opisana, takozvana normalna ali navadna renta, katero plačuje zavarovalnica proti nezgodam za vse nesreče, brez izjeme, ki se dogodijo v obratu. To rento dobi vsakdo, tudi če je nesrečo zakrivil sam; dobi jo tudi oni, ki je ponesrečil vsled kake elementarne sile ali pa če je bila nesreča povzročena po tretji osebi, za katero železnica ni odgovorna.

Dediči, ki imajo pravico do rente, imajo to svojo zahtevo prijaviti zavarovalnici najkasneje tekom jednega leta po ponesrečenčevi smrti.

Druga vrst rente je takozvana zvišana renta za nezgode in je nekako nadomestilo za pravice, ki jih je imel ponesrečenec po zakonu iz leta 1869. Ta renta se plačuje za vse nezgode v prometu, ki so se dogodile vsled krivde podjetnikovih organov, za katere vedno odgovarja podjetništvo. To so nezgode objektivne naravi, provzročene z razlogov, ki jih je iskati v obratni službi posameznega uslužbenca.

Ta zvišana renta znaša: pri delni izgubi delavne moči do 75% letnega zaslužka; pri popolni nezmožnosti za delo do 90% odstotkov letnega zaslužka in pri popolni onemoglosti, to je pri izgubi vseh močij sploh, do 100% celega letnega zaslužka.

V slučaju smrti vsled nezgode dobi:

- vdova do svoje smrti ali do drugega zakona, renta 33% letnega zaslužka;
- vsak zakonski otrok do 15. leta, 25%, če bi mej tem umrla tudi mati, pa 33%.

Renta, ki jo dobivajo vdova in njeni otroci ne sme znašati več nego 83% letnega zaslužka. In dokler ne presega renta tega zneska imajo do iste pravice tudi ponesrečenčevi stariši, eventualno tudi njegovi prastariši, ako je bil on jedini njihova pomoč. Renta teh slednjih more doseči največ 33% ponesrečenčevega letnega zaslužka.

Za vse druge nesreče pri obratu, to je za nezgode, ki se dogodijo vsled nepremagljive, ali vsled elementarne sile, vsled slučaja ali za one, ki so jih povzročile tretje osebe, za katere železnica ne odgovarja, to so take osebe, ki niso v službi železnice, se odmerja navadna normalna renta.

Stroški za pokop iznašajo brez oziira nato, naj je renta navadna ali zvišana, 50 kron. Ta znesek ima izplačati železnica ponesrečenčevim dedičem in sicer po preteku jednega tedna, ko je železniška uprava dobila zanesljivo poročilo o smrti. Ravno tako se imajo izplačati dedičem tudi vsi zapali rentni zneski, ki do ponesrečenčeve smrti niso bili še dvignjeni.

Če ponesrečeni izostane več nego tri dni vsled nezmožnosti za delo iz službe, ima železniška uprava najkasneje tekom petih dnij po nesreči, dogodek javiti pismenim potem v dveh izvodih ekr. okrajnemu glavarstvu, oziroma politični oblasti prve stopinje. Jeden izvod te prijave pošlje potem ta politična oblast zavarovalnici.

Ako se je vsled nezgode pripetila smrt, in če so bile poškodbe take, da je radi istih nedvomno pričakovati ponesrečenčovo smrt ali pa vsej štirifedensko nezmožnost za delo, mora ekr. okrajno glavarstvo konstatirati sledeče:

- vzrok nesreče in nje opis;
- število mrtvih in ranjenih oseb;
- visokost zadnjega letnega zaslužka ponesrečenčev;
- posamezne poškodbe ponesrečenčev;
- sedanje bivališče ranjenec in
- število njihovih najbližjih sorodnikov.

Ko je glavarstvo prejelo rezultat preiskave zavarovalnici, določi predstojništvo iste visokost rente in jo prijavi s posebnim odlokom opravičencu. Iz odloka mora biti tudi razvidno, kako se je prisojena renta odmerila in

v koliko se je vzela v postev ponesrečenčeva izguba na njegovej delavnej moči. Konečno se ima opravičenec v odloku tudi opomniti na to, da vsled prenizko odmerjene rente more vložiti tožbo na razsodišče.

V slučaju, da je zavarovalnica odvrnila vsako odškodnino, poškodovanec istotako dobi odlok s potrebnimi pojasnili.

Dotičnik, kateremu je bila renta odmerjena, naj se takoj prepriča, ako je ista izračunana na verodostojnih podatkih, ako je namreč letni zaslužek v popolni meri, s stanarino vred in z različnimi nestalnimi dohodki zadnjih dvanajst mesecev bil vzet pri računanju v postev. V slučaju, da je v tem oziru kaka pomota, naj se opravičenec nemudoma obrne naravnost na zavarovalnico samo, ki ima svoj sedež na Dunaju VII, Theobaldgasse števec 5, da to pogreško popravi, ali pa naj stvar sporoči izvoljenemu članu predstojništva eventualno tudi svojemu odposlancu, ki mu bosta gotovo v vsakem oziru pomagala, da pride do svojih pravic.

Seja južnoželezniške personalne komisije.

Vsled posredovanja sodrugov, državnih poslancev *Tomschik-a* in *Weigel-a*, je sklical generalni ravnatelj in dvorni svetnik Dr. *Eger* novo sejo personalne komisije na dan 16. in 20. maja t. l.

Sejo je otvoril kot predsednik gosp. Dr. *Kaisl*. Tajnik gosp. nadinspektor *Domenego* je rešil predpisane formalitete, na kar se je začelo zborovanje.

Dr. *Kaisl* se je nasproti uradniškim zastopnikom pritoževal, da so zapustili takorekoč brez vsakega vzroka sejo in so s tem zavlekli pravočasno izcerpljenje programa. Opravičil se je, da jim absolutno ni mogel dati odgovora na njihovo vprašanje glede ponovnega razpravljanja o statutu personalne komisije, ker je moral v tem pogledu vendar govoriti preje s gosp. generalnim ravnateljem. Danes jim lahko da v tem oziru popolnoma zadovoljiv odgovor, ker mu je namreč gosp. generalni ravnatelj izjavil, da nima prav ničesar proti temu, da se o statutu personalne in disciplinarne komisije še enkrat razpravlja, toda zadnjikrat. Povdarjal je, da novi statut mora biti prav tak, kakor ga imajo ekr. avstrijske državne železnice in da se vsled tega ne bode moglo ozirati na vse stavljenе predloge.

Zastopnik uradnikov gosp. *Lehr* je oprovčeval sebe in svoje tovariše, da so se odstranili iz zadnje seje, češ da so bili k takej taktiki naravnost prisiljeni.

Nato se je oglasil sodr. *Ružička*, v imenu izvoljenih zastopnikov poduradnikov in uslužbencev. Protivil se je v prvi vrsti izjavi gosp. ravnatelja, da bi se moral naš novi statut personalne komisije popolnoma strinjati, ali naslanjati na statut ekr. državnih železnic. Omenil je, da statut za državne železnice ni popoln. Vsled tega se zastopniki poduradnikov in uslužbencev gotovo rajše zavzamejo za stari statut in obdržijo še nadalje tega, nego da bi se za njih uvedel statut državnih železnic, ki se ga nikakor ne more sprejeti takega, kakoršen je. V slučaju da njihovi predlogi ne bodo našli podpore, se bodo odločili za stari statut. Za stopnikom uradništva je očital, da je bilo njihovo postopanje v zadnji seji netaktno in da so s svojo odstranitvijo od seje provzročili, da ne morejo ze danes preiti k drugemu čitanju statuta.

Sodr. *Ružička* je se odgovoril na nekaj vprašanj, ki jih je stavil gosp. *Lehr* in nato se je začela razprava o novem načrtu statuta disciplinarne komore, kakor jih je predložila južna železnica. Delegetje poduradništva in uslužbencev so predlagali, da se nekateri paragrafi kar črtajo iz predloženega statuta, gle-

de drugih pa so zahtevali temeljnih sprememb. Zastopniki uradništva so predložili s svoje strani popolnoma nov načrt. Sestavili so ga gospodje uradniki Albin *Hinterlecher*, Herman *Lehner*, inženir Hans *Ostersetzer*, Heřtor *Molden*, Hugo *Lhotka*, inženir Herman *Shöder* in Dr. Alojzij *Weifner*. Zanimivo je omeniti sledeče paragrafe tega načrta:

§ 2. Vsakega uslužbenca, ki je obdolžen kakega težkega pregreška proti svoji stanovski dolžnosti, ali če se je pregrešil bodisi v službi ali tudi *izven* iste na način, da to more škodovati ugledu, zaupanju in spoštovanju, ki ga mora uživati kot javni uradnik, se more postaviti v disciplinarno preiskavo, če to on sam zahteva, ali pa če predlaga strokovno ravnateljstvo, kateremu je podrejen.

§ 9. Točka 2. ad a, omogočuje izključitev od rednega avanziranja za določeno dobo in sicer največ za tri leta.

§ 10. Ako je bil uslužbenec odpuščen iz službe, izgubi *navadno* tudi ob *jednem s službo vsako pravico do penzije*. Odrekanje te pravice mora biti v odnosni razsodbi izrecno navedeno.

§ 14. Člani disciplinarne komore morajo biti nastavljeni stalno, in *ze* najmanj deset let v službi železniške družbe, *neomadežerane*ga življenja in moškega spola.

Sodr. *Beer* je protestiral odločno proti temu, da se izvenslužbeni pregreški vtikajo pod kompetenco službenih organov. Gosp. ravnatelj *Kaizl* je bil istega mnenja in se je izjavil, da je kaj takega res težko zastopati in vpeljati.

Zastopniki uradništva so seveda branili ta svoj načrt. Sodr. *Ružička* je imenom poduradnikov in uslužbencev izjavil, da bodo oni energično nastopili proti omijetvi prostosti v zasebnem življenju in je rekel, da je obžalovanja vredno, da se napravlja tak atentat na svobodo vsakega posameznika. Sramotno je, da se hoče dati nadzorstvo čez zasebno življenje v roke železniške oprave in neodpuščljivo je, da se to propagira in zastopa od strani našega uradništva. Sodr. *Ružička* se je nadalje izjavil tudi proti temu, da bi se uslužbenec hotelo izključevati od rednega avanziranja. Ozirom na § 10. uradniškega načrta je povedal, da ima pravico otegniti mirovino jedino le penzijski odbor in nikdo drugi. Splošno je protestiral proti vsaki omejitvi že pridobljenih pravic in se protivil vsakemu poslabšanju sedaj obstoječega statuta.

Iz tega je razvidno, kaka škoda bi bila za oboje, če bi bil sprejet ta njihov nazadnjaški načrt. Ta načrt naj bi bili pač uradniki uporabili v kako drugo svrhu!

Sodr. *Ružička* je nato predlagal, da se drugo čitanje novo predloženega statuta personalne komisije vrši ob *jednem v drugem* posvetovanju o statutu disciplinarne komore in da se preide takoj na razpravo glede krivic, ki se godijo uslužbenecem v avanziranju v smislu okrožnice 385a, češ da je glede statuta personalne komisije treba preje izvedeti mnenje vseh uslužbencev.

Gosp. *Kaizl* mu je odgovoril, da železnica sedaj absolutno ne more dovoliti nikakih novih izdatkov, tudi ne, če uslužbenci takoj zašnejo s pasivnim odporom.

Sodr. *Ružička* ga je nato opomnil, da se je rešitev tega vprašanja, kakor tudi ureditve glede stanarine, dopusta, i t. d. lanjskega leta odložila za tekoče leto in se radi tega stvar mora tudi letos dognati. Ozirati pa se je treba nekoliko tudi na uslužbenca, ki tako teško pričakujejo posebno rešitve glede krivic v avanziranju.

Nato je gosp. *Kaizl* izjavil, da hoče razpravljati v smislu *Ružičkovega* predloga ter je zaključil sejo.

Sodr. *Ružička* se je po seji obrnil do ravnatelja s prošnjo, da bi mu dovolil poklicati k zborovanju radi krivic v pomaknjenju, brzojavnim potem tudi zastopnike delavcev, da bi se ob *jednem* razpravljalo o njihovih tozadevnih krivicah. Seveda mu gosp. *Kaizl* kaj takega ni mogel na svojo pest dovoliti.

To je kratko poročilo o seji dne 19. maja. Iz seje naslednjega dneva 20. maja, pa poročamo sledeče:

Na dnevnem redu je bila, kakor gošime-njeno, razprava o krivicah v pomaknjenju, v smislu okrožnice 385a. Začeti se je imelo najprej razpravljati glede uradniških pomaknjenj in sodr. *Höpfel* je predlagal, da se zastopnikom poduradništva in uslužbencev dovoli med tem zapustiti dvorano. Le-ti so to storili ter so zahtevali, da morajo isto storiti tudi zastopniki uradništva, ko začne razprava glede poduradnikov in uslužbencev. Ob *jednem* so tudi izjavili na vprašanje zastopnikov uradništva, da hočejo oni zastopati kategorijo delovodjevih namestnikov in uradnih slug, češ da uradniki nimajo nikake pravice, vtikati se v te dve kategorije. Pisarniški sluge in k tej kategoriji spadajoči imenovani zastopniki niso šli iz dvorane, razven gg. Nowotnyja in Böhmna.

Ko so uradniki končali zborovanje, so bili poklicani zopet poduradniki in uslužbenci

v dvorano k seji. Toda uradniki se niso hoteli odstraniti, pozivajoč se na to, da se je več poduradnikov in uslužbencev obrnilo do njih, s prošnjo, da zastopajo njihove interese. Sodr. *Ružička* je proti temu protestiral, se je pozival na § 7. zadnji odst. statuta za poslovanje personalne komisije in v smislu tega § zahteval, da se odstranijo. Pobijal je njihovo vsiljevanje, češ da hočejo zastopati poduradniki in uslužbenca, dočim imajo le-ti svoje zastopnike, ki si prepovedujejo v tem pogledu vsako vmešavanje uradnikov. Zastopnikom poduradništva in uslužbencev ni treba nikakega varuštva, ker so znali se vedno dobro zastopati koristno svojih vdilcev in istotako nimajo strahu, nastopati tudi v prihodnosti z vso energijo za njihov interes.

Da bodo pa uradniki vedeli, zakaj jih ne maramo tu v dvorani, jim povem sledeče: Ko so lanjskega leta uslužbenci postavili neke zahteve, so uradniki nagajali z neumestnimi predlogi od svoje strani, katerih ni bilo smatrati niti resnim. V sled teh svojih predlogov so napravili razkol med obojem in so nas obdžili celo izdajstva. Pokazali so tudi svojo ljubezen do nas poduradnikov in uslužbencev pri zadnji raspravi, ki so se brez vsakega pravega vzroha odstranili iz dvorane in s tem zavlekli razpravo o statutu personalne komisije. V najsvetlejši luči pa smo jih videli v večrajšnji raspravi, v kateri so postavili v svojem načrtu statuta take predloge ki so železniškemu oboju naravnost škodljivi. Radi tega se nočem muditi več pri tej stvari in predlagam, da se skupna seja zaključí, za popoldne pa naj se določí seja o krivicah pri pomaknjenih glede poduradnikov in uslužbencev.

Gosp. Dr. *Weifner* se je pritožil proti predsedniku, češ da se premalo zavzame za uradnike in bi moral napade na njih zavračati. Rekel je, da ni prav, če gosp. ravnatelj pusti veljati, da zastopniki poduradništva in uslužbencev smatrajo predloge uradnikov za škodljive.

Gosp. *Kaizl* pa mu je na to jednostavno odgovoril, da ni kompeten razsojevati, kaj poduradniki in uslužbenci smatrajo za se škodljivo in kaj koristno.

Sodr. *Beer* in *Ružička* sta nato še prosila, da se odredi potrebno in se k zborovanju povabijo tudi zastopniki delavcev. Seja je bila nato zaključena.

Pri popoldanski seji poduradnikov in uslužbencev je predsednik gosp. *Kaizl* naznanil, da je gosp. generalni ravnatelj voljan povabiti tudi zaupnike delavcev na posebno posvetovanje o nje zadevajajočih krivicah. Popoldansko razpravljanje je bilo precej burno, a se je vršilo v popolnem redu. Sodr. *Ružička* se je zahvalil predsedniku *Kaizlu* za njegovo objektivno ponašanje. Ob *jednem* se je tudi potegnil zanj vsled napadov v listu „*Südbahner*“, ki je glasilo za osebne interese Dr. *Wefner-jeve*.

Zadnjo besedo je imal gosp. ravnatelj *Kaizl* in seja je bila nato zaključena.

O razvoju strokovnih organizacij na Avstrijskem l. 1907.

Centralna strokovna komisija poroča v 12. številki *Gewerkschaft*, o bujnem razvijanju in napredku naših organizacij. Komisija sama trdi, da je vspeh polviljen, čeprav je razhajala posebno v drugi polovici leta kriza, ki je razdijala celo vrsto podjetij in industrijskih pokrajin. Med temi je popolnoma uničena stavbinska stroka in tudi v industriji drugih vrst prevladuje nekaka mlačnost.

Ali vsa kriza, kakor tudi vna nasilstva, katerih se je hotela posluževati neka zmes podjetnikov, ni ganila z mesta naših organizacij.

Naši vedni nasprotniki so uporabljali vsa sredstva, da bi nas ugonobili, toda vsi njihovi govori in vse njihove časopise jim ni prav nič pomagalo. Saj je vstopilo v organizacijo 180.000 novih članov; vendar pa se jih je vsled krize veliko razpršilo, tako, da se je število povečalo le za 52.824. Vse organizacije štejejo sedaj skupaj 501.094 udov. *Nismo torej dosegli lanjsko leto samo polmilijonsko število organiziranega delavstva, temveč smo to število celo prekoračili.*

Kar se tiče gmožnega stanja, je tako, kakor si je želimo, kar nam dokazuje da, je gospodarstvo dobro. Zadostuje samo primerjati stroške z dohodki.

Sredstva so se namreč pomnožila preteklo leto okroglo za 1.500.000 K, t. j. l. 1906, so znašala 7.318.000 K, pretečeno leto pa 8.806.000 K.

Vsaka teh števil dokazuje, kako humanitarna institucija so naše organizacije, ki so kós, vršiti one socialne dolžnosti, ki bi jih bila dolžna vršiti država. To pa tudi dokazuje, kako ves delavski proletarijat upošteva svojo bojovno organizacijo napram vsem drugim narodnim in krumirskim organizacijam.

Tudi število podružnic se je pomnožilo, za 968 in štejejo sedaj 5030 krajevnih skupin.

Vrhu tega se je povečalo tudi število organiziranih žensk za 4211 oseb.

Napredovali smo tedaj za 11,78 odstotkov. Skratka, delalo se je in zato tudi napredovalo.

Poglejmo si nekoliko podrobnejše bljagajniško poročilo.

Leta 1907, se je vplačalo pristopnine, rednih doneskov z drugimi dohodki 8.120.763,62 K.

Prištevi prebitok iz leta 1906, znašajo tedaj vsi dohodki skupaj 13.455.715,57 K. Prodopore potujočim članom se je izplačalo 162.808,07 K; za podpiranje brezposelnih se je izdalo 1.147.534,60 k, bolniških podpor pa 779.434,36 K; za onemogle delavce se je izdalo 192.304,41 K, podpor v slučaju smrti 151.033,25 K; in v drugih kritičnih slučajih se je izdalo podpore 408.225,05. Za pravovarstvo se je potrosilo 143.129,60

K, za strokovne časopise 1.016.217,21 K, za izobraževalna sredstva 256.551,51 K, za agitacijo in organizacijo 766.813,57 K, za oskrbo in oboje 1.203.093,01 K.

Drugi izdatki so bili 920.545,79 K.

Skupni izdatki znašajo torej 7.147.730,43 K, in napram temu ostane v blagajni še 8.806.038,74 K.

Omeniti je še treba, da je izhajalo v letu 1907, 104 strokovnih listov. Posamezne številke istih so se tiskale v 508.690 izvodih.

Da si pa ne bodo železničarji mislili, da smo jih popolnoma pozabili, spregovorimo tudi nekoliko o njihovi organizaciji.

Železničarska organizacija ima 330 podružnic, ki štejejo 51832 organiziranih železničarjev. Od vseh uslužbencev po železnicah, katerih je 104.294, tvorijo organizirani železničarji 49,69 procentov. Organizacija ima tudi štiri strokovne liste.

Vsaka posamezna številka se tiska v 57.000 izvodih.

Ker pa nas zanimajo posebno slovenske provincije kakor Kranjsko in Primorsko, podamo natančen pregled organiziranega proletarijata v teh deželah.

Na *Kranjskem* imamo 1 lokalno organizacijo in 32 podružnic. Članov je bilo 3207. Od teh odpade 3025 na moške in 182 na ženske. Na *Kranjskem* je torej organiziranih 0,64 procentov vsega avstrijskega delavstva. Na *Primorskem*, pa je stvar sledeča: Lokalnih organizacij je 10, krajevnih skupin (podružnic) pa 57. V teh je organiziranih 10.486 moških in 121 ženski skupaj 10.607, tedaj 21,2 procentov vsega organiziranega delavstva v državi.

Vrhu tega imamo še tri strokovne liste, katerih se tiska po 3800 izvodov vsaka številka.

To bi bilo tedaj kratko poročilo o organizaciji v deželah, ki tvorijo večino slovenskega prebivalstva na Avstrijskem.

Kakor se vidi, se delavci tudi pri nas na Slovenskem gibljejo.

Seveda bi bil rezultat še dosti boljši, ko nekateri slovenski inteligentje ne bi bili delali za zasebne, ampak za ljudske koristi.

Dopisi.

Iz Sv. Petra na Kranjskem. Vedno in vedno imamo priliko čitati o svojih «tovariših in kolegih», ki so nestrpni in «prepričani» nasprotniki naše napredujoči in razvijajoči se železničarski organizaciji in ki brez ozira nato, da vtikajo hlastno od organizacije priporjene groše v žep, gledajo po strani one svoje tovariše, s katerih pomočjo so bili ti dobrodosli groši izvojevani. Jeden takih je tudi nadprednik *Pavšek*. Ni se dolgo, ko se mu je godilo dosti slabše nego danes in se je zavedal prav dobro one skupne mizerije, ki tlačí se danšanes precej tesko njegove tovariše železničarje. Danes se je ne zaveda več: postal je hišni posestnik. Čuti se gospoda, in vzvišenega nad sebi enakimi in železničarski proletarijat mu je nekaj nizkega.....

Dne 7. junija t. l. je bil naš gospod *Pavšek* uslužben kot vlakvodja na reški progí pri vlaku za navoz prožnega posipa. Mej vožnjo je opazil jednega prožnih delavcev, da čita «*Železničarja*». To je gosp. *Pavška* tako razgrelo, da je čutil potrebo, tega prožnega delavca in pa njegove tovariše «temeljito podučiti» o svrhi in o koristi železničarske organizacije. Napravil jim je približno sledečo pridigo: „*Vi delavci, ki ste člani organizacije, ste bedaki. Po 60 krajcerjev plačate članarino: kakih 20 krajcerjev samo se troši za «Železničarja», 40 pa ostane Kopaču zato, da se vozi v drugem razredu, da dobro je in pije in se sploh za Vaše šulje dobro zabava*“ i t. d. i t. d.

Ko mu je jeden delavec omenil, da je pri lanjski regulaciji plač vendar tudi on nekaj dobil, je postal kar divji ter mu odgovoril, da tega denarja ne potrebuje, da nima nikake koristi od istega i t. d.

Tako more govoriti le tak prevzetnež, kakor je *Pavšek*. *Fizol* je nekđaj nosil v žakeljčku seboj in ga zobal, kakor bombone, sede na zavori. Naj se spomni vendar tistih suhih časov in gotovo ga mine ta prenapetost.

Povedati pa moramo tudi temu prevzetnežu, da ne pozna službenih predpisov, in bi ga marsikateri prožni delavec lahko kaj naučil, dasiravno so zanj ta kategorija le neumni kmetje. On jih ne imenuje drugače, nego le tako. Vsak prožni delavec vè namreč, da je treba pri prvi bližnji čuvajnici dati odpovedni signal št. 2 ali pa št. 4, če vlak za posipo stoji čez 10 minut na progí. Če pa hoče z vlakom voziti naprej, pa mora dati signal št. 7, ali 8. Tega gospod vlakvodja *Pavšek* ni storil nikdar in prožni delavci so trdnega prepričanja, da ne zna opravljati svoje službe in so si dovolili marsikatero pikro pripomnjo o svojem «künstnem» nadpredniku in vlakovodju.

Kdor se hoče kazati premodrega napram svojim tovarišem ali kolegom, temu treba pokazati, da njegova modrost in znanje ne sega ravno preveč daleč. In zato mu mi «*neumni organizirani kmetje*» šenpeterski svetujemo, da začne študirati zopet s početka inštrukcije, ki jih je tako temeljito pozabil. Prepričal se bode, da bode imel od tega več koristi, nego pa od svojih neslanih in bedastih protiorganizacijskih «predavanj».

Potipati moramo nadalje še jednega drugega gospoda, srednjeveškega starokopitneža, ki si upa podrejene mu delavce na prav surov način pretepavati. To je delovodja *Oražem*, ki deluje na črti Sv. Peter-Prestranek. Pri njem je na dnevnem redu, suvati delavce v zobe, jih grabiti za vrat in jih tepsti. Tako se je nekega dne meseca junija prepíral radi povsem

zasebne stvari s sodrugom A. Štalcerjem. Nato je skočil nadnj, ga zgrabil za vrat in ga začel nabijati. Prehitel mu je pomagati še njegov sin in ako ne bi bili pristopili navzoči delavci ter ju odstranili, bi se Štalcerju ne bi bilo dobro godilo. Vse to se je vršilo mej delom. Par dni prej je pa ta surovež s figo drezal v zobe I. Mošino in ga tepel po obrazu, ker je imel svaljčico v ustih. Svojega sina pa ne vidi, ki neprebena zviija svaljčice. Mi se ne potegujemo za njegove pohlevne ovčice, ki zajemajo v protidelavskem listu «*Nasha moč*» svojo izobrazbo in tudi svoje potrpljenje s takimi brutalnimi delovodji, svarimo ga le, da preneha takoj s svojim «finim» postopanjem proti našim somišljenikom in sodrugom. Svetujemo mu naj jih pusti v miru ker sicer ukrenemo jako energične korake proti njemu, tako da neredimo v najkrajšem času konec njegovim barbarskim nastopom.

Trst (ek. državna železnica). Od vseh državnih prog je gotovo nova bolnijska železnica za spremno osebje najneugodnejša. Z jednega brega v dolino in iz doline zopet v breg vozi vlak in ni se še sprevodnik očistil oči pepela, ki ga mu je nanesel veter v predoru, že je v drugem predoru, kjer ga duši, da ne more dihati. Skozi 43 predorov se vozi, v dolgosti preko 30.000 metrov in požira na debelo dušeci dim. Toda ta nadlega ni edina. Šikanirani so na prav policijski in odijozni način od svojih uradnikov.

Hočemo povedati javnosti slučaj o postopanju nekaterih uradnikov proti spremnemu osebju, da sodi potem o njih netaktnosti in prešerni domišljivosti.

Vlak štev. 20., ki odhaja iz Trsta zvečer je bil dne 8. maja natlačeno poln. Ljudje, ki so imeli listke za III. razred niso našli vsi v tem razredu prostora in dotični sprevodnik jim je moral seveda odkazati II. razred in nekaterim II. razreda, I. razred, S kratka, vlak je bil zaseden popolnoma. Ljudje navadno v takih izvanrednih slučajih niso preveč občutljivi in se pač udajo. Ni se pritoževal nikdo, če je tudi sedel morebiti malo bolj na tesnem. Ali, nesreča je hotela, da so bili v vlaku tudi trije gospodje, uradniki tržaškega ravnateljstva, ki so na vsak način hoteli imeti prostor, da bi mogli spati. Dva njih, to je transportni kontrolor Jeglič in pa revident Stare, oba v civilni obleki, sta začela pregledavati vlak kot dva detektiva in sta pretela sprevodniku s kaznimi, da si je on popolnoma po predpisih opravil svojo službo. Gledala sta po posameznih vozeh, da so se potniki kar spogledovali in povpraševali drug drugega, kaj iščeta. Čutili so se vznemirjene in mrmrali so, kolikor so si upali. Bili so se pač, da tudi njih ne doleti kaka kazen, kar je od sličnih gospodov povsem lahko pričakovati. Ko so zvedeli, za kaj se gre, so le oboževali sprevodnika, ki je moral stati pred njima ko lipov bog ter se jima prav ponižno do tal klanjati.

Nekaj časa ju je spremljal tudi tretji še prav mlečnozobi gospodič, ki pa se je vendar še pravočasno umaknil strogi kritiki potnikov in pa velikanski blamaži, ki sta jo žela gg. Jeglič in Stare ravno s svojo neumestno in netaktno revizijo.

Vsekako tako postopanje železniških uslužbencev ni na korist in tudi ne v čast državnih železnic. Ljudje, ki bi morali s svojim ponašanjem kazati, da so vredni zastopniki železniške uprave, se nasprotno pokažejo, da ne razumejo opravljati svoje službe. V svoji domišljivosti, da je železnica samo radi njih samih tu, postajajo megalomani in čutijo se absolutne gospodarje nad potniki in nad uslužbenci.

Okr. ravnateljstvo naj jim dá zaslužen o iekcijo in naj jih podučí, kedaj in kako imajo pravico revidirati vlak, če se še niso naučili.

Konečno naj še omenimo, da tudi na poreski progí revidira neki gospod v civilni obleki. Tudi temu gospodu naj se pokažejo instrukcije.

Razne stvari.

Doklada za Kras južnim železničarjem. Tudi uslužbenci južne železnice dobijo tedaj doklado za Kras, kakor je bila ista dovoljena državnim železničarjem z ministerstvenim odlokom od dne 11. aprila 1908. Tako je upravni svet ugodil, seveda samo deloma, predpisom okrožnice štev. 385, a iz lanjskega leta (točka III. A. 1), v kateri se obvezuje, dati svojim uslužbencem vse one, doklade in v isti visokosti, kakor jih daje državna železnica svojim. Te doklade pa niso uslužbence v jednaki meri deležni. Tržaški železničarji so mnogo zapostavljeni svojim tovarišem v drugih službenih krajih.

Odlok upravnega sveta južne železnice se glasi približno tako-le:

Doklada za Kras, katero so do sedaj vzivali večina poduradnikov in uslužbencev na progah *Borovnica (inkl.) — Trst (ekshl.)*, *Sr. Peter na Kranjskem (inkl.) — Reka (ekshl.)*,

se dovoljuje za naprej vsem poduradnikom, uslužbencem in pa uradnikom IV. V. in VI. razreda pod dosedanjimi pogoji.

Za uradnike IV. V. in VI. razreda, ter za poduradnike in uslužbence nameščene v Gorici, se določa ista doklada v jednaki visokosti. Ne tiče pa ta doklada onim čuvajem, ki imajo prosto stanovanje.

V Trstu nameščenim uradnikom imenovanih razredov, ter poduradnikom in uslužbencem, izvzemši čuvajem, ki imajo prosto stanovanje, odmerja se doklada za Kras takole, in sicer dobijo:

Uradniki	s plačo	1600 kron, letno doklado	16 kron
	1800		36
	2000		56
	2200		88
	2400		108
	2600		128
	2800		160
	3000		180
	3200		200
Poduradniki	1300		26
	1600		46
	2000		76
	2200		96
	2400		106
	2600		126
	2800		180
	3000		200
Uslužbenici	750		45
	800		50
	900		46
	1000		56
	1100		16
	1300		26
	1500		36
	1600		46
	1700		56

V Trstu in v Gorici nameščeni čuvaji, ki imajo naturalno stanovanje — sicer teh ni ravno veliko število —, ne dobijo te doklade, ker imajo že itak stanarinsko doklado.

Doklada se bode izplačavala ob jednom z mesečno plačo, anticipatno. Razume se, da se ista izplača samo za tisti čas, v katerem je uslužbenec faktično služboval na jedni ali drugi progí, za katere doklada obstoji. Z dnem, ko je uslužbenec zapustil službo, se mu odvzame tudi doklada, nasprotno pa jo zopet dobi oni, ki je jedni omenjenih prog nameščen, z dnevom nastopa službe v dotičnem kraju.

Doklada se dovoljuje z veljavo od 1. maja 1908 in se je posameznim ravnateljstvom že naročila likvidacija dotičnih zneskov za mesece maj, junij in julij.

Interesana je motivacija, s katero se vtemeljuje odmerjenje doklade tržaškim uslužbencem. Za podlago se je vzela plača z vsemi dokladami vred, na jedni strani državnih železničarjev v Trstu in na drugi strani južnih železničarjev. V kolikor vsi dohodki tržaških državnih železničarjev presegajo danes celotni dohodek južnih železničarjev, za toliko so se zvišali dohodki južnim železničarjem in je upravni svet krstil to povišanje za doklado za Kras. Odlok se potem sklicuje na to, da imajo južni železničarji v Trstu 90 odstotno dunajsko stanarino, dočim stanarina državnih železničarjev iznaša le 80 odstotkov, da uslužbenci južne železnice na tak način faktično uživajo že več časa ono, kar so še-le pred kratkem dobili državni železničarji.

Seveda je ta motivacija zelo umetno zasukana in ne odgovarja nikakor goriomenjeni okrožnici. Okrožnica govori popolnoma jasno in je nemogoče vsako razlaganje, ki bi imelo drugi rezultat nego ta, da mora južna železnica dati svojim uslužbencem iste doklade in v istej visokosti, kakor jih je dala državna železnica svojim. To stališče hočemo braniti za vse uslužbence jednako, tudi za one čuvaje, ki imajo naturalna stanovanja, ker okrožnica ne govori o nikakih izjemah ki bi izključevale jednega ali drugega uslužbenca iz bodisikaterga vzroka od pravice do doklade za Kras.

Doklado morajo dobiti vsi, katerim tiče in v to svrhu si podajmo krepko desnice.

V proračunskem odseku za železnice je poročal Dr. Kolischer o državno-železniškem obratu ter je pri tem svojem poročilu razvil jako zanimivo razpravo o najvažnejših vprašanjih, ki se tičejo železnice v splošnem. Obrazložil je na kratko razvoj naše državno-železniške mreže ter nato primerjal rentiranje naših avstrijskih državnih železnic s saškimi, prajzovskimi in bavorskimi državnimi železnicami, ki v tem pogledu prekašajo naše. Glede gnotnih razmer osebja je omenil, da izboljšanja od konca leta 1906 naprej znašajo 8.96 milijonov kron.

Povprečna plača poduradnikov se je od leta 1899 do leta 1908 zvišala od 1593 na 1967 kron, plača uslužbencev od 1004 na 1162 kron in delavske plače od 723 na 837 kron. Te povprečne plače so na prajzovskem nekaj višje nego pri nas.

Jako hudo napada poročevalec pomanjkljivost vseh naprav pri naših državnih železnicah. Ako se hoče izboljšati gnotni položaj železniških uslužbencev in povzdigniti rentiranje železnic, je treba skrbeti v prvi vrsti za spopolnjenje obratnih sredstev in za gradbo novih prog. Vrh tega se mora reorganizirati vsa uprava v modernem smislu. Voznih priprav je sicer zadosti ali manjka prilike, da bi

se vozovi mogli v svojo svrhu vporabljati ker postaje za tovorno blago ne odgovarjajo svoje svrhi. Razven tega pa imamo veliko premalo število lokomotiv. Dočim so si prajzovske državne železnice od leta 1903 do 1905 nabavile 2053 lokomotiv, 3825 osebnih in 33.375 tovornih voz, smo imeli pri naših državnih železnicah od leta 1903 do 1907 le 553 lokomotiv, 865 osebnih in 9274 tovornih voz. Za razširjenje postaj se je leta 1902 potrošilo za 100 kilometrov obratne proge 254.800 kron, leta 1905 le 232.010 kron in 1906 samih 156.180 kron. Od kredita, ki je bil v te svrhe določen za čas od leta 1901 do 1905, državne železnice celih 25.4 milijonov kron niso uporabile. Pretečenega leta se je izdalo za različne železniške naprave na račun prejšnjih in novejših kreditov, vsega skupaj le 22.8 milijonov. Za leto 1908 je na razpolago 28.1 milijonov kron. Od tega zneska je določenih le 3.7 milijonov za razširjenje postaj, kar pa seveda nikakor ne zadostuje. Za vse melioracije od leta 1901 pa do 1907 se je izdala malenkost 216 milijonov.

Poročevalec je konečno tudi karal brezbriznost za akcijo podržavljenja železnic. Železnice, ki jih je država namenila prevzeti v svojo režijo, bi trebalo čimprej podržavati, ker se ravno uprave teh železnic ne zmenijo dosti ali pa prav nič, za melioracije. Glede podržavljenja severne železnice je govoril baron pl. Elvert. To železnico je prevzela država prav na robu propada, ker je prejšnja uprava, vedoča, da jo prevzame država v svojo režijo, z vsemi melioracijami čakala res tako dolgo, da jej ni bilo treba trošiti prav ničesar iz svojega zepa. V letu 1906 je promet vsled velikanskega razvoja trgovine in industrije tako napredoval, da tedanje naprave absolutno niso več odgovarjale. Treba je uvaževati, da je bila v letu 1907 prometna moč vsak dan za jeden milijon čistih tonelatkilometrov večja, nego leta 1906. Ozirom na tak napredek si moramo pač misliti, da so vsi železniški organi napeli vse svoje moči, če so hoteli zmagovati svojo službo pri tem velikanskem razvoju prometa. V prvi vrsti se je treba ledaj spomniti tega osebja, ki je svojo energijo, svojo moč žrtvovalo, da obdrži ravnotežje v prometu, kljub velikemu nakupičenju dela in kljub velikim nedostatnostim železniških naprav. Seveda je bila njih moč preslaba; prometne ovire so bile na dnevnem redu kot posledica protigospodarske tendence in tako se je maščevala nemarnost in zanikernost ter obična požrešnost železniških akcijonarjev. Državna uprava se je v letih 1907 in 1908 zares potrudila, da je spopolnila pomanjkljivosti prometnih naprav in se ni prav nič čuditi, če je v to svrhu najeto prioritarno posojilo popolnoma izčrpano. To pa pomeni le unno gospodarstvo, ker je to zahteval razvoj prometa. Dohodki rastejo vsled melioracij in nadejati se je, da bode to prometno podjetvo doneslo državi še bogatih plodov.

V državni zbornici, je imel, dne 30. maja državni poslanec sođr. Tomschik, ki je železničarjem pač dobro znan, govor, v katerem je orisal in kritiziral današnje mizerno stanje železničarjev približno tako-le:

Železniško ministerstvo si domišljuje, da je s poboljški zadnjih treh let, ki vsi skupaj znašajo komaj 8.9 milijonov kron, storilo bogve kaj za železničarje. Ta malenkosten znesek se je razdelil na 78000 železničarjev. Na vsako osebo je prišlo povprečno 114 K. Zanimivo pa je, kako se je ta denar razdeljeval. Ko je vlada za časa pasivne resistance leta 1905 dovolila nekaj poboljškov, ki naj bi se razdelili s 1. dec. 1905, so to posamezni načelniki razglasili po delavnicah. Kmalu nato pa so preklicali te razglase kot neveljavne in se je ta redni poboljšek dajal le kot izvanredna podpora.

Pri posameznih ravnateljstvih kakor n. pr. Pilsen, se je protestiralo proti takemu postopanju in gospoda se je konečno vendar morala udati zahtevam.

Železnice se množijo in čim gostejša postaja ta zemeljska mreža, tem naporejše je delo uslužbencev, ker z razvojem prometa raste tudi odgovornost vsakega posameznega uslužbenca. Njihove zahteve so upravičene zato tembolj. Železniška uprava je prišla do prepričanja, da se mora na primer zvišati mezda prožnim delavcem. Stori-la je to. Ali kako! Zvišala je plačo vsem tistim, ki stopijo v službo na novo, a prezrla je polnoma starejše delavce, ki so že deset do dvajset let pri železnicí. In za koliko se je ta plača zvišala! Za 5, reci pet vinarjev na dan. Samo po sebi je torej umevno, da je delavstvo vsled takega, naravnost osmešljivega postopanja, ogorčeno in razdraženo!

Poprečni zaslužek stalnega delavca znaša na dan 2 kroni 77 vin. *Sram naj bo listo državo, ki s tako plačo odškoduje svoje delarce.*

Povprečna plača posameznika je znašala leta 1899 723 kron, a danes, po desetih letih, komaj 837 kron. Jeli ta diferenca, borih 114 kron kron kako zboljšanje v primeri z današ-

njo vedno naraščajočo draginjo. Če razdelimo to svoto na posamezne dneve, dobimo rezultat, da se je delavcu zvišala plača tekom deset let povprečno za 38 vin. na dan. Razven tega pa imamo celo vrsto delavcev, ki niso dobili še najmanjšega izboljšanja. Seveda se temu ni prav nič čuditi, če so uprave državnih železnic tudi tako brhitne, da starejšim prožnim delavcem celo znižujejo mezde, ker jim je moloh državnih interesov izčrpal in izsesal vso moč, in niso več zmožni opravljati tako teškega dela, kakor pred leti. To so neznosne razmere, naravnost sramotne in vnebovpijoče! S potrpežljivostjo delavcev se ne more več operirati in sila je skrajna, začeti drugo pot. Dolžnost vlade je, kakor tudi parlamenta poseči vmes.

Propali predlog *Ellenbogner* zahteva za pensioniste minimalno mezdo 4 kron na dan, za druge delavce sploh pa po 3 krome. Zahteva so torej minimalne in nikakor ne pretirane, kakor trdijo gospodje krščanski socialisti. V privatnih službah se že davno plačujejo take mezde.

Nato je govoril o raznih dolžnostih, katere bi bila država morala že davno izpolniti napram severni železnici. Izgovarja se na uprave pruskih železnic, češ da tudi te niso prav ničesar storile za svoje uslužbence. Seveda to ni prav nič res! Naj pogleda železniško ministerstvo v poročila iz leta 1902, pa bode videlo, kaj se je vse storilo na teh železnicah in koliko se je od tistega časa spremenilo tudi na bavarskih železnicah.

Največja nezadovoljnost pa vlada radi izvanrednega pomikanja v višje plačilne razrede in radi nepravilnih kvalifikacij. Pri pomikanju se ne gleda prav nič na zmožnosti; glavni motiv je politično prepričanje in v tem obstoji tudi vsa uslužbenčeva kvalifikacija.

Ukvarjal se je potem še s zahtevami uradništva, o stanovanjskih razmerah in o raznih drugih potrebščinah. Zahteval je osemurni delavni čas in drugih koncesij, za katere se bodo železničarji bojevali, dokler jih ne izvojujejo. Vsi železničarji pričakujejo, da jim bo vsaj letošnje leto doneslo kaj dobrega. (Tu je bilo čuti mekljic: *jubilejni spreved!*, vsled česar je došlo v zbornici do prerekanja).

Tako je govoril poslanec, kateremu so res na srcu interesi delavstva. Sami njegovi tovariši, socialni demokratje mislijo z njim, a vsi drugi so slozni proti njemu, proti vsemu proletarijatu.

Kje je tista demokracija, ki so jo tako živo slikali in s serenskimi glasovi opevali pred dobrim letom naši »demokratični« slovenski poslanci!? Zatajili so jo, v korist lastnih, osebnih interesov. Železničarji pa si bode to izdajalsko zatajenje prokleto dobro zapomnili za vse večne čase.

S zadovoljstvom moramo konstatirati, da v zadnjem času sploh ni bilo seje v parlamentu, da ta ali oni socialnodemokratični poslanec ne bi bil omenil upravičenih zahtev železničarjev. Dela se torej z vso silo, z vso enerzijo za vas železničarji, na vseh straneh, a ves uspeh je odvisen od vas samih. Le ako svojim državnoborskim zastopnikom stojite na strani, združeni kot en moč v krepki organizaciji, so vam uspehi zagotovljeni.

Izpred razsodišča

pokliene zavarovalnice avstrijskih železnic proti nezgodam.

Na prav čuden način je ponesrečil nadsprevidnik Ivan Wrba. Vozil je dne 18. okt. 1905. z brzovlakom štev. 402. proti Beljaku. Pred postajo Fall dobi od jednega čuvajev znamenje, da vstavi vlak, češ da je nevarnost, da trči v drugi njemu nasproti vozeči vlak. Čuvaj pa faktično ni dobil tega povelja od postaje in omenjene nevarnosti tudi ni bilo. Wrbo je pa to grozno razburilo in se kar ni mogel pomiriti. Prišedši v Beljaku v kasarno, se vleže k počitku in zaspi. Sanja se mu, da je na vlak in da temu vlak nasproti vozi drugi vlak, ki ima trčiti v njegovega. V tej nevarnosti poskoči z vlaka dol. Tu se je prebudil in ležal je na tleh ob postelji. V teh sanjah padel je bil s postelje in se pri tem poškodoval na desnem ramenu. To nezgodo je poklicna zavarovalnica priznala.

Wrba je pogosto skušal opravljati zopet naprej svojo službo, ali vedno je čutil bolečine v ramenu. Zavarovalnica mu je s 24. oktobrom 1906 odrekla vsako nadaljnjo odškodnino, češ da je s pomočjo Röntgenovih žarkov konstatirala, da bolečine izvirajo le iz trganja, a ne vsled opisane nesreče.

S 1. januarjem, 1908. je bil pa Wrba penzioniran in je po odv. D.ru Friedu vložil tožbo na plačevanje rente. Razprava se je vršila dne 5. maja 1908. Zvedenca, docenta Dr. *Erben* in Dr. pl. *Pilz* sta izjavila, da je Wrba res revmatičen, ali da je trganje v desnem ramenu nekaj močnejše nego v levem in da je to mogoče provzročil ravno padec s postelje. Sposobnost za delo se pravzaprav vsled ne-

zgrade ni zmanjšala, le pri spremembi vremena mora bolj paziti nase. Samo ozirom na to slednjo okolnost sta cenila izgubo na sposobnosti za delo na 10°. Na podlagi tega je razsodišče na predlog D.ra Frieda tožbi ugodilo in obsodilo zavarovalnico na plačilo zneska 289 kron 56 vin, ter na odrajtovanje mesečne rente 15 kron 24 vin.

Nezгода spremembnega čuvaja pri stavljenju ogibov, je nezgoda v prometu. Spremembni čuvaj Karol Holubowski je se dne 17. novembra 1905. na postaji Steyr, izvrševaj svoje službo, idoč od jednih ogibov do drugih izpodtaknil, in pal na tir ter se pri padcu poškodoval na desni prsni strani. Še-le 18. januarja 1906. se je javil bolnega, a je s presledki še vedno opravljal službo. Od 1. maja 1907. pa ni mogel več zmagovati službe. Zavarovalnica mu je prisodila 24 odsotno rento v mesečnem znesku 21 kron 92 vin. za 40 postotno izgubo delavske moči. Zavarovalnica je to nezgodo smatrala za obratno nezgodo in je Holubowskemu z 30. septembrom 1907 odvzela rento, ker so posledice nezgode izginile.

Holubowski je po odv. D.ru Friedu vložil tožbo proti zavarovalnici. Na razpravi dne 27. aprila 1908 je Dr. Fried zahteval, da se poškodovancu renta še nadalje izplačuje, ker je se 1. oktobra 1907. čutil bolečine in je zastopal stališče, da je predmetna nezgoda prometna. Ker sta zvedenca izjavila, da na Holubowskem ni opaziti nikakih posledic nezgode, je Dr. Fried le zahteval, da se z razsodbo izreče nezgodo za prometno. Razsodišče je tudi tako razsodilo in obsodilo zavarovalnico na plačilo 54 kron 80 vin.

Vršila so se sledeča Zborovanja :

Dne 15. junija se je konstituirala podružnica strokovnega in pravovarstvenega društva za Avstrijo na **Raketu**. Centralo je zastopal sodr. *Kopač*, ki je v daljšem govoru obrazložil pomen železničarske organizacije in postopanje meščanskih strank.

Predlagani odbor je bil jednoglasno sprejet. Shod se je zaključil ob 11. uri zvečer. Imena odbornikov prijavi v prihodnji številki, ker nam je poročilo došlo prekasno.

Dne 16. junija se je vršil v **Logatnu** železničarski shod z dnevnim redom, objavljenim v zadnji štev. lista. Poročal je sodr. *Kopač*, ki je obrazložil vedenje meščanskih strank v državni zbornici ter na podlagi podatkov dokazal, da so bili vse tiste obljube, ki so jih dajali meščanski kandidati za časa volitev železničarjem, le gole fraze.

Oglasilo se jih je še več k besedi, ki so pritrjevali izvajanjem poročevalca. Bile so rešene še nekatere lokalne stvari in shod je bil nato zaključen.

Dne 17. junija se je vršil v **Zidanemu mostu** protestni shod zoper nekvalificirano postopanje tamošnjega sekcijskega načelnika gosp. *Sterna* napram njemu podrejenim prožnim delavcem.

Poročevalec sodr. *Weigl* iz Dunaja je govoril v nemškem, sodr. *Kopač* iz Trsta pa v slovenskem jeziku.

Pritožb proti omenjenemu gospodu je bilo toliko, da je bilo razburjenje uslužbencev tako, da se je govornikom le z velikim naporom posrečilo, da se je sprejela jednoglasno sledeča.

resolucija :

«Današnji shod uslužbencev vseh kategorij, ki se je vršil v gostilni gosp. Juvanciča v Zidanemu mostu, protestira proti nezaslišanemu in brutalnemu postopanju gosp. *Sterna*, in zahteva, da centrala strokovnega in pravovarstvenega društva posreduje pri generalnem ravnanstvu južne železnice, da se takega predstojnika odstrani in da se povrne prizadetim delavcem od njega povzročena škoda.

Shod izjavlja, da bode spopolnil svojo organizacijo, s katero si upa odstraniti take nedostatnosti.» Shod je trajal tri ure in pol.

Dne 18. junija se je vršila v **Celju** v gostilni *«Pri zlati kroni»* konferenca čuvajev in prožnih delavcev, katere se je vdeležilo 44 delegatov iz raznih krajev, od Polstrave do Zagorja ob Savi kakor tudi s hrvaške proge.

Dnevni red je bil oni, kakor prijavljan v naši zadnji številki.

Oglasili so se delegatje skoraj vseh postaj, ki so razlagali njih trpljenje, dolgo službo in majhno plačo. Po dolgi debati se je sklenila sledeča

Resolucija :

«Današnja konferenca prožnih čuvajev in prožnih delavcev, v Celju, pooblašča zastopnika centrale, sodr. *Weigla*, ki je navzoč, da zastopnike personalne komisije, ki bodo zbrani dne 19. in 20. junija na Dunaju prositi, da nujno predlagajo, da se delavni čas za čuvaje južne železnice uredi na 16 ur službe in 24 ur prostega časa. Za prožne delavce pa se sestavijo vse zahteve na prihodnji konferenci, ki se vrši tekom druge polovice meseca julija in se predložijo centralnemu delavskemu odboru, ki bode tekom meseca julija izvoljen, da isti na kompetentnem mestu zahteva regulacijo plač, kakor tudi znižanje delavnega časa.»

Ta resolucija je bila jednoglasno sprejeta. Rešilo se je več internih zadev in predsednik je zaključil ob 6. uri svečer to važno konferenco.

Dne 18. junija se je vršil ustanovni shod krajevne skupine v **Celju**. Sodr. *Weigl* kot zastopnik centrale je otvoril shod in obrazložil pravila. Nato je predlagal jeden navzočih sodrugov sledeči odbor, ki je bil jednoglasno sprejet: Predsednik sodr. *Toman*, namestnik Josip *Mlakar*; zapisnikar Alojzij *Grad* nje-mu namestnik Leopold *Zanger*; blagajnik Dragotin *Felicijan*, namestnik Dragotin *Vidic*; odborniki so Vilibald *Behr*, Anton *Dreo*, Julij *Galop*, Anton *Oljčnik*, Jakob *Zriše*, njih namestniki pa Ivan *Poličnik*, Josip

Velenšek in Anton *Eichinger*; pregledovalca knjig Josip *Filipič* in Blaž *Bremec*.

Potem je dobil besedo sodr. *Kopač*, ki je obrazložil pomen shoda ter pozival navzoče k energičnemu delu, ker ni sigurno, da železničarji ne bodo morda v najkrajšem času morali nastopiti, če bodo hoteli že pridobljene, oziroma obljubljene koncesije tudi faktično realizirati.

Ob 10. uri zvečer se je zaključil shod.

Dne 19. junija se je vršil v **Pragerskem** društveni shod krajevne skupine Pragersko z dnevnim redom, prijavljenim v zadnji številki.

Poročali so sodr. *Killek*, *Kopač* in *Pičuin*.

Dne 20. junija se je vršil v **Ptuju** ustanovni shod krajevne skupine Ptuj z dnevnim redom, ki smo ga prijavi v zadnji številki. Poročal je sodr. *Kopač*. Odbor prijavi v prihodnji številki.

Dne 21. junija je bil v **Brezicah**, v gostilni »Pri postaji« shod po § 2. Poročal je sodr. *Kopač*, ki je za svoja izvajanja žel obilo odobravanja. Pet novih delavcev se je takoj vpisalo.

Shod je jednoglasno protestiral proti demuncijatoričnemu postopanju ondodnega klerikalnega poslanca Dr. *Benkoviča*.

Dne 23. junija se je vršil izborni obiskani shod v **Ljubljani**, v gostilni »Pri levu«. Poročal je sodr. *Kopač*, ki je v dnevrem govoru izrazil dnevni red, prijavljen v zadnji številki lista. V nemškem jeziku je poročal uradnik *Čretnik*.

Dne 27. junija se je vršil drugi shod istotam, na katerem je imel poročati zastopnik v personalni komisiji, sodr. *Ludovik Beer*, a je vsled nepričakovanih zaprek odpovedal svoj prihod. Mesto njega sta govorila, sodr. *Kopač* v nemškem, sodr. *Etbin Kristan* pa v slovensku jeziku.

Oba govornika sta žela za njiju izvajanja dolgotrajn aplavz.

Dne 28. junija je bil železničarski shod v **Borovnici** dne 29. junija pa v **Postojni** z dnevnim redom: Izdajalstvo meščanskih strank in železničarji. Oba shoda sta bila jako dobro obiskana. Poročal je sodr. *Kopač*.

Prejeli smo sledeče in objavljamo: Goriški železničarji pozor!

Gostilničar »Strosser« v ulici Campo Santo, se je pokazal nestrpnega sovražnika železničarjev. Nekaterim sodrugom je izjavil, da mu je najljubše, če ne pride noben železničar več v njegovo gostilno, češ da on od njih nima pričakovati nikakega dobička. Zato je zahteval, da podružnica tekem 24 ur vzame iz njegovoga lokala svoje predmete, ker jih bo sicer prisiljen, vreči na cesto.

Podružnica je temu odločnemu gostilničarju takoj ugodila in si je izbrala svoje novo-zbirališče v gostilni »Pri železničarju«, v isti ulici.

To objavljamo radi tega, da železničarji vejo, kaj je njim gostilničar Strosser in da bodo prama njegovem vedenju izvajali konsekvence. Menda ne bode nikdo toliko pameten, da bi nosil tja svoj trdo zaslužen denar, kjer dobi za to pošteno breco.

Na znanje :

Dne 15. julija t. l. se vrši v **Trstu** v delavskem domu javni shod za vse železničarje tržaške z dnevnim redom: Debata v državnem zboru glede 20 milijonskega predloga.

Poročala bosta sodr. Dušek z Duneja v nemškem, sodr. *Kopač* iz Trsta pa v slovenskem jeziku.

Vse tri podružnice se vabijo, da se tega shoda gotovo vdeležijo.

V Sv. Petru na Krasu se vrši dne 19. julija t. l. konferenca prožnih čuvajev in prožnih delavcev, z istim dnevnim redom, kakor se je vršila konferenca dne 18. junija t. l. v Celju. Dnevni red je znan iz zadnje številke.

K tej konferenci so vabljeni vsi prožni čuvaji in prožni delavci južne železnice z vsemi postranskimi programi od Zagorja ob Savi do Krmina.

Konferenca prične popoldne ob 2. uri. Istega dne zvečer se pa vrši javen shod. Poroča sodr. *Kopač* iz Trsta.

Gostilna

„Casa del Popolo“

(Zadrzna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Caterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena. — Cene zmerne. — Shajališče zunanjih sodrugov.

Cavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena. Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.